

מסורת הש"ס

**בַּתִּנְיָ** ו**הלה הוּאִיַּא שמכר לו שדה**. הלזה הוּאִיַּא עליו שטר מכירה מאחזרת לשטר ההלואה ואומר שטרך מווייף או פרוע שאס הייתי חייב לך לא היית מוכר לי את השדה שהיה לך לגבות את חובך: זה **היה פקח שמכר לו את השדה**. לפי שהיה זה מצרים מטלטליו ולא היה לו מהיכן ימשכנו על חובו ועכשיו יעול את הקרקע: **גב' באסרא שהלוקח יהיז זוזי והדר כסני שטר מכירה כוּיַּי עלמא לא פליגי**. שהיה למוכר לעכב בחובו המעות שקיבל ולא יכתוב לו השטר וכיון שכתבו הוכיח שאין לו עליו חוב: **למימסר מודעא**. ואיני מוכר לו אלא שאוכל למשכנו: **חברא אִיס לַיַּי**. ויודיעהו ולא יקח עוד השדה: **בַּתִּנְיָ שניס שהוּאִיַּו שטר חוב זה על זה**. לראובן ע"ל שמעון ושמעון על לראובן שטר שהוּאִיַּא לראובן מוקדם ושל שמעון מאוחר: **אדמון אומרי**. יכול שמעון לומר ללראובן: **אינו חייב הייתי לך**. כדברי שטרך כיצד אתה לזה ממני אחרי כן היה לך לתבוע את חובך ממני: **זה גוצה וזה גוצה**. אפילו מחוב שזה אין אומרים יעכב זה מלזה של חברו נשכיל מלזה שהלויח אלא צ"ד יורדין לנכסי כל אחד ומגבין לשכנגדו את חובו: **גב' הפוכי מטרתא למה לי**. הנושא שני מרזופין של עור ומשאן שזה מה יתרון לו להפוך של ימין לשמאל ושל שמאל לימין: **נשלו הן שמין**. מה שאמרנו חכמים בעל חוב צדיעניות דקרקעות הלזה שמין שאס יש ללזה שדה שהיא ציעונית לכל אדם ואללו היא עידית שאסר שדותיו גרועות הימנה אין צ"ח גוצה הימנה: ורז **שסס פכר נשל כל אדם הן שמין**. וסוף סוף כי הדר אחי האי למגיני ציעונית שהיתה שלו שקיל: **ולרז נחמן**. נהי נמי דנשלו שן שמין מאי חוית כו': **סוף סוף כי אסו למגיני נכחי הדרי אסו**. שהרי שניח הויאִו שטרותיהן צבית דין: **מר פכר נשלו הן שמין**. ולאו הפוכי מטרתא הוא דממה נפשך איכא רווחא לנעל ויצורית דאי חצריה קדים צרישא וגבי איכא גציה עידית וציעונית ויצורית ומגני להאך ציעונית ואי איהו קדים וגבי ציעונית הוא גציה עידית ומגני לחצריה ויצורית: **ומר פכר נשל עולס הן שמין**. וכיון דנחדדי אסו למגיני יהצי צית דין ציעונית לנעל ויצורית צרישא והדר גבי לה מיניה הלכך הפוכי מטרתא הוא: **סנן זה גוצה וזה גוצה**. נהי נמי דאית להו לרזנן ששניהם השטרות כשרים ועמוד זה נשלו וזה נשלו אלמא ש"מ נשלו הן שמין ולאו הפוכי הוא: **כגון שלזה זה לעשר**.

היה לך להפיע את שלך. ולא היה לך למכור לו קרקע כשכיל לזרך מעות (ושב"ט ב"ב קטז). יתרומים. בני מלטה, שבכו קרקע. מן הלטה. בעל חוב. על אפינן שמתחייב לו חובין מעות (וש"ס קכח). חזור גובה אותה מתוך. אפילו נפלח ממס צירוסה (ע"ע צב).

## תוספות ר"ד

מכור לו והלכה כחכמים. והוא דאמר דקלא לבית. פי' צוה בשעת מיתתו שיתנו דקל א' לבתו ולא פירש באיזה רוח יתנוהו לה אוול יתמי אפילו לא יחבו לה דקלא אוולא היא לגבי אחי וקדוהו לה סבר רב יוסף למימר היינו מתני' א"ל אביי מי דמי התם כל חד וחד מצי מדחי' ליה הכא דקלא גבייהו הוא פי' התם כל א' וא' אומר אין דרכך אצלי אלא אצל חברי אבל הכא לכל אחד יש לו מן הדקלא חלק שאילו היו נותנים לה הדקל קודם שילוחו היה מתמטט חלקו של כל א' וא'. מאי תקנתיהו ליחבו לה דקלא ולהדרי ליפלגו מרשיא. ההוא דאמר דקלא לבתו שכבי ושכב תרי פלגי דיקלי יתיב רב אשי וקדוהו בה מיקרי אינשי לתרי פלגי דקלי דקלא אי לא כי הוא לא סיפן איהו דקל יתנו לה והלכך יכולים היתומים לסלקה באיזה דקל שיהיו והניח הברכה דקלים וגם הניחו שני חצאי דקלים שהיה לו בשותפות עם א' מביעא ליה לרב אשי אם יוכלין לסלקה באותן שני חצאי דקלים או דלמא דיקלא א' משמכע ולא שני חצאי דקלים א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגוראני משימיה דרבינא קרו אינשי לתרי פלגי דיקלא: **בַּתִּנְיָ**. המוציא שטר חוב על חברו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר אילו הייתי חייב לך היה לך להפיע את שלך כשמכרת לי את השדה וחכ"א זה היה פקח שמכר לו את השדה שכוכל למשכנו. פי' המלוה הוציא שטר חוב על החלוף והלה הוציא שטר חוב על החלוף ואומר שטרך הוא מווייף או פרוע שאילו חייב הייתי לך למה מכרת השדה שלך ולא גבית המעות בחובך וחכ"א זה המלוה היה פקח שמכר לו את שדהו מפני שלא היו לו אלא מטלטלין ואם היה בא למשכנו היה מסתירן לפיכך מכר שדהו לו שיוכל למשכנו ואצי"פ שהיה לו שדה אחרת היה ירא שמא היה משועבד לאחרים אבל אם המלוה קנה לאחר מכאן שדה מן הלזה מדרו רבנן שיוכל לומר לו אילו חייב הייתי לך למה נתתי לו מעות ולא גבית אותן בחובך ולית ליה למלוה שום טענה לומר לו: באחרא דיהבי וזו הודר כתיבי שטרא כ"ע לא פליגי דמצי א"ל היה לך להפיע את שלך כי פליגי באחרא דכתיבי שטרא והדר יהבי וזו אדמון סבר איבעי לך למימסר מודעא אשטרא ורבנן אמרי חבך חברא אית ליה וחברא דחבך חברא אית ליה והלכה כחכמים: **בַּתִּנְיָ** שנים שהוציאו שיח זה על זה אדמון אומר אילו חייב הייתי לך כיצד אתה לזה ממני וחכ"א זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חוב. פי' ראובן הוציא שטר חוב על שמעון שהלווה מנה ושמעון הוציא שטר חוב על ראובן וזה גובה שטר חובו. שטר חובו הוא מאוחר לשטרו של ראובן אדמון אומר יכול שמעון לומר לראובן אילו חייב הייתי לך כמו שכתוב בשטרך למה חזרת וליתת ממני מנה ולא גבית אותו המנה ממני בחובך מי הביאך לקחת ממני בהלואה ולעשות

## שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

**בַּתִּנְיָ** והלה הוּאִיַּא שמכר לו שדה. הלזה הוּאִיַּא עליו שטר מכירה מאחזרת לשטר ההלואה ואומר שטרך מווייף או פרוע שאס הייתי

**בַּתִּנְיָ** המוציא שטר חוב על חברו והלה הוציא שמכר לו את השדה אדמון אומר יכול הוא שיאמר אילו הייתי חייב לך היה לך להפיע את שלך כשמכרת לי את השדה וחכ"א זה היה פקח שמכר לו את הקרקע מפני שהוא יכול למשכנו: **גב' מ"ט דרבנן שפיר קאמר אדמון** "באתרא דיהבי זוזי והדר כתבי שטרא כ"ע לא פליגי דמצי א"ל היה לך לפרוע את שלך כשמכרת לי את השדה כי פליגי באחרא דכתבי שטרא והדר יהבי זוזי אדמון סבר איבעי ליה למימסר מודעא ורבנן סברי א':<sup>א</sup> בחבך חברא אית ליה וחברא דחבך חברא אית ליה: **בַּתִּנְיָ שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה** אדמון אומר אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לזה ממני יחכ"א זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חוב: **גב' אתמר שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה** רב נחמן אמר זה גובה וזה גובה רב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי אלא זה עומד בשלו וזה עומד בשלו ידכולי

## שני דייני פרק שלשה עשר כתובות קי.

**ורבנן** חברך חברא אית ליה. והא דמסקינן לעיל אִליצא דכולי עלמא דלא איבעי ליה למימסר מודעא גבי לעלמנו לא איצד זכותו דלממרינן חבךך חכרא אית ליה יש לומר דלא דמי דמה שעשאה סימן לא הוה כל כך הודאה כמו הכא שהוּאִיַּא שמכר לו את השדה הילכך לא איבעי ליה למימסר מודעא אצל צהך הודאה פליגי דדמיא טפי להודאה ולפרש"י אתי שפיר דלעיל ודאי לא הוה ליה למערער למימסר מודעא דללמנא שמע המוכר לו שדה מהא וימנע למוכרה ויהיה לו הפסד שלא ימנא שדות לקנות אצל ה הכא גבי מכירת שדה אינו כל כך הפסד להרבה לוקמים ימנא דלמרי אינשי וצין קנית וצנית אפקדת':

**סוף סוף כי אתו אַמיגבי בהדי הדרי קאתו**. אַע"ג דנוקקין לתבוע תמילה היכא דאית ליה פסידא אין נוקקין כדמוכח התם (ב"ק דף ק"ז מו: ושם) טעמא כגון דזילי נכסי: **שַׁלְש ארצות לַנְּשׁוּאִין**. תוספתא דר"א צומן שהיה מיהודה ואירס ציהודה או צן גליל שאירס צגליל אצל צן יהודה שאירס צגליל או צן גליל שאירס ציהודה כופין אותם לאלת שעל מנת כן נשאה: הכי

עלמא עידית ועידית בינונית ובינונית ויבורית ויבורית ודאי הפוכי מטרתא הוא כי פליגי דאית ליה לחד בינונית ולחד ויבורית רב נחמן סבר הוה גובה וזה גובה קסבר בשלו הן שמין אתי בעל ויבורית וגבי ליה לבינונית דהוה גביה עידית ואתא ההוא ושקיל ויבורית ורב ששת אמר הפוכי מטרתא למה לי קסבר בשל כל אדם הן שמין סוף סוף כי אתי ההוא בינונית דנפשיה קשקיל ולרב נחמן מאי חוית דאתי בעל ויבורית ברישא ליתי בעל בינונית וליגבי ויבורית וליהדר וליגבי ניהליה לא צריכא דקדים תבעיה סוף סוף כי אתו למגבי בהדי הדרי קאתו אלא לא צריכא דאית ליה לחד עידית ובינונית ואית ליה לחד ויבורית מר סבר א' בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין תנן וחכ"א זה גובה וזה גובה א' תרגמה רב נחמן אליבא דרב ששת יכונן שלוה זה לעשר זה לחמש ה"ד אילימא ראשון לעשר ושני לחמש בהא לימא אדמון אילו הייתי חייב לך כיצד אתה לזה ממני הא לא מציא זמניה אלא ראשון לחמש ושני לעשר ה"ד אי דמציא זמניה מ"ט דרבנן ואי דלא מציא זמניה הא לא מציא זמניה ומ"ט דאדמון לא צריכא דאתא בההוא יומא דמשלם חמש מר סבר יעביד איניש דיויף ליזמיה ומ"ס לא עביד איניש דיויף ליזמיה רמי בר חמא אמר הכא ביתמי עסקינן דיתמי מוגבא גבי אנגביי לא מגבינן מינייהו והא זה גובה וזה גובה קתני זה גובה וזה ראוי לגבות ואין לו אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דזה גובה וזה גובה קתני ועוד לגביניהו ארעא ליתמי וליהדר וליגביניהו מינייהו כדרב נחמן ר"ג אמר רבה בר אבוה יתומים שגבו קרקע בחובת אביהן בעל חוב חזר וגובה אותן מהן קשיא ולוקמה דאית להו ליתמי ויבורית ואית ליה לדידיה א' עידית ובינונית דאולי יתמי גבו בינונית ומוגבו ליה ויבורית דאי נמי בשל כל אדם הן שמין הא א' אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מזיבורית א'הני מילי היכא דלא תפס אבל היכא דתפס תפס: **בַּתִּנְיָ** שַׁלש ארצות לַנְּשׁוּאִין יהודה ועבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך אבל

שלך יוכל הנושה לתבועו עד עשר שנים דאיכא רווחא דהמתנה: **אִילימא ראשון לעשר**. ושני צא אללו לסוף שנה ולזה לחמש: **צבא לימא אדמון כו' הא לא מטא זמניה**. ונוח היה לו לזה שהלוח א' ויתצנעו לסוף חמש ועדיין יהא חובו מעוכב צידו עד השלמת עשר משיהא פורע לו בחובו: **אי דמטא זמניה**. אס שלמו חמשת השנים כשצא המלוה ללוות מן הלזה: **מ"ט דרבנן**. דמכשרי שטרו של מלוה ראשון הרי הגיע זמנו והיה לו לתבועו ולא ללוות דעבד לזה לאיש מלוה: **לא צריכא דאסא**. לגביה ולזה הימנו ציומא דמשלם חמש: **צימתי עסקינן**. שמת אחד מהן והיתומים צאים ותובעים ואין להם קרקע שהיא שכנגדם גוצה שטרו מהן דלא משעבדי מטלטלי דיתמי לנעל חוב: **ה"ג ולוקמה דאִיס לכו לימתי ויצורים ואִיס ליה לדידיה עידים וציעונית דאי נמי נשל כל אדם הן שמין אין נפרעים כו': בַּתִּנְיָ ג' ארָלוֹס לַנְּשׁוּאִין**. שלש ארָלוֹס הן צאךך ישראל חלוקות לענין נשואי אשה שאס נשא אשה נצחת מהא אינו יכול לכופה לילך אחריה מארץ אל ארץ: **אִין מוּאִיאִין**. מוז לזו לא מעיר לעיר ולא מכרך לכרך. כךך גדול מעיר והוא מקוס שזוקים ומכל סביביו צאים שס לסחורה וכל דבר מאי צו:

מלתבוע את שמעון עד שהשלימה שנתו של שמעון ועכשיו אנו רואין שזמן שני השטרות הגיע לגבות קסבר רב נחמן

זה גובה וזה גובה שבי"ד נוקקין לנכסי כל אחד ואחד לפרוע למי שכנגדו ורב ששת סבר הפוכי מטרתא למה לי כאדם שטעון שתי משאות אחד בכתף ימינו וא' בכתף שמאלו מה נהנה להפך מזה לזה כיון שכובד שניהם שוה גם עכשיו נמי כיון שההלואות שוות ושתיהן הגיע זמנן לגבות יחד תצא הלואה כנגד הלואה וזה יעמוד בשלו וזה יעמוד בשלו ואמרנן דכולי עלמא עדיית ועידית בינונית ובינונית ובורית ובורית ודאי הפוכי משדראתא הוא כי פליגי דאית ליה לחד עידית ובינונית ואית ליה לחד ויבורית מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל אדם הן שמין פי' אם היו קרקעות שוות לא פליגי דהפוכי משדראתא הוא אלא כי פליגי בשאין שוות כגון שהיה לו לראובן עידית ובינונית ושמעון אין לו אלא ויבורית דאתי שמעון וגבי מראובן כינונית כדון בי"ח והדר ראובן ושקיל משמעון ויבורית דאותה כינונית נשבה מראובן נעשה אצלו עידית ולא שקיל ראובן מיניה אלא ויבורית שאין בעל חוב דינו בעידית וקסבר רב נחמן בשלו הן שמין דאצי"ג

גב א ב מיי פכ"ד מהל' מלוה ולזה הל"א טו"ש"ע חו"מ סי' פה סעי' ה:
ג ג ד ה ו ז מיי שם הל"י טו"ש"ע שם סעי' ג:
גד ח טו"ש"ע שם סעי' ה:
הב ט מיי פי"ג מהל' אישות הל' י ח כנגד לאין פא טו"ש"ע אה"ע סי' עה סעי' ה:

<sup>[1]</sup> נראה דלי' לעיל למה לא שמעון אינו שטרך אמת